

M.Ed. (Sem.-3) Examination

B 101

Childhood Education

March 2019

Time : 2-30 Hours]

[Max. Marks : 70

સૂચના: (1) અપ્રસ્તુત લખાણ માટે ગુણ કાપવામાં આવશે.

(2) બંને વિભાગના ઉત્તરો અલગ-અલગ ઉત્તરવહીમાં લખો.

વિભાગ- 1

1. (A) નીચે આપેલ પ્રશ્નોના ઉત્તર લખો.

14

(a) ભારતીય સંદર્ભમાં શૈશવ અવસ્થાનો અર્થ અને તેના લક્ષણોની ચર્ચા કરો.

(b) બાળકોની સાંવેગિક વિકાસની સંકલ્પના સમજાવો. તેના સાંવેગિક વિકાસના લક્ષણો જણાવો.

અથવા

(a) વર્તનવાદી અભિગમ દ્વારા શૈશવ અવસ્થાનો વિકાસ વર્ણવો.

(b) કિંડર ગાર્ડન અભિગમ અને મોટેસરી અભિગમ દ્વારા શૈશવ અવસ્થાની વિકાસ વર્ણવો.

1.(B). નીચેનામાંથી ગમે તે ચાર પ્રશ્નોનાં ઉત્તરાઓ લખો.

04

(a) NCF ના બે કાર્યો જણાવો.

(b) ગર્ભાવસ્થા દરમિયાન બાળકને અપાતા ભારતીય સંસ્કારોના બે ફાયદા જણાવો.

(c) ECE નું પૂરું નામ લખો.

(d) શૈશવ અવસ્થાના શિક્ષણ ના ક્ષેત્રો જણાવો.

(e) બાળકોના કલ્યાણ માટેની ભારતીય સમિતિના બે કાર્યો જણાવો.

(f) નિરીક્ષણ પદ્ધતિ ના બે ફાયદા જણાવો.

2. (A) નીચે આપેલ પ્રશ્નોના ઉત્તર લખો.

14

(a) શૈશવ અવસ્થાના લક્ષણો અને મહત્વ સમજાવો.

(b) બાળકોનો સામાજિક વિકાસ સમજાવો.

અથવા

(a) શૈશવ અવસ્થાના બાળકોનો શારીરિક વિકાસ સમજાવો.

(b) બાળકના અભ્યાસ માટે વ્યક્તિ અભ્યાસ વિશે ચર્ચા કરો.

2.(B). નીચેનામાંથી ગમે તે ચાર પ્રશ્નોનાં ઉત્તરાઓ લખો.

03

(a) નિરીક્ષણ પદ્ધતિનો અર્થ આપો.

(b) રાષ્ટ્રીય અભ્યાસક્રમ ફેમવર્ક ની બે ભલામણો જણાવો.

(c) શૈશવ અવસ્થાના શિક્ષણનું મહત્વ જણાવો.

(d) ECE નું મહત્વ જણાવો.

(e) બાળકનો બૌદ્ધિક વિકાસ ના બે લક્ષણો જણાવો.

M 847-2

વિભાગ- 2

3. (A) નીચે આપેલ પ્રશ્નોના ઉત્તર લખો.

14

(a) બાળ વિકાસ પર ટાગોરનાં વિચારોની અસર જણાવો.

(b) રાષ્ટ્રીય શિક્ષણ નીતિ-2013 અંતર્ગત બાળકોના શિક્ષણ અધિકાર વિષે ચર્ચા કરો.

અથવા

(a) બાળ વિકાસ પર ગીજુભાઈ બંધકાનાં વિચારો આધારિત કાર્યક્રમો વર્ણવો.

(b) ગુજરાત રાજ્યની શૈશવ અવસ્થાના બાળકો માટેના કાર્યક્રમો ચર્ચો.

3. (B) નીચેનામાંથી ગમે તે ચાર પ્રશ્નોનાં ઉત્તરો લખો.

04

(a) ગાંધીના બાળ વિકાસ માટેના બે કાર્યો જણાવો.

(b) ચિલ્ડ્રન યુનિવર્સિટીની શૈશવ અવસ્થાના બાળકો માટેની બે નીતિઓ જણાવો.

(c) અરવિંદ ઘોષના બાળ વિકાસના બે કાર્યો જણાવો.

(d) મારિયા મોટેસરીના બાળ વિકાસ ના બે કાર્યો જણાવો.

(e) બાળ અધિકાર કલમ 21 સમજાવો.

(f) વિલિયમ ફેડરિકના બાળકોની શૈક્ષણિક વિકાસ માટેના બે કાર્યક્રમોના નામ લખો.

4. (A) નીચે આપેલ પ્રશ્નોના ઉત્તર લખો.

14

(a) મહાત્મા ગાંધીના બાળકોના વિકાસ માટેના વિચારોની અસર જણાવો.

(b) ભારતીય નીતિ અને શૈશવ અવસ્થાના બાળકોની સંભાળ રાખતા શૈક્ષણિક કાર્યક્રમોની ચર્ચા કરો.

અથવા

(a) ટેકનોલોજી વિજ્ઞાન અને શૈશવ અવસ્થાના શિક્ષણ વિષે ચર્ચા કરો.

(b) બાળ સરક્ષણ અધિકાર અધિનિયમ- 2005 ના આયોગ વિષે ચર્ચા કરો.

4.(B). નીચેનામાંથી ગમે તે ચાર પ્રશ્નોનાં ઉત્તરો લખો.

03

(a) ટેકનોલોજી નું બાળકોના શિક્ષણનું મહત્વ સ્પષ્ટ કરો.

(b) કલમ 45 બાળ અધિકાર માટે શી રીતે ઉપયોગી છે?

(c) ગીજુભાઈ બંધકાના બાળ વિકાસ ના બે કાર્યો જણાવો.

(d) ટાગોરના બાળ વિકાસ ના બે કાર્યો જણાવો.

(e) કલમ 24 બાળ અધિકાર સમજાવો.

M 847 -3

M.Ed. Semester – III 2018
B-101 - Childhood Education

[Time: 2.30 Hours]

[Max. Marks: 70]

- Instructions: (1) Read the questions carefully and answers to the point.
(2) Marks will be deducted for irrelevant answer.
(3) Answer both sections in a separate answer book.

Section – I

1. (A) Answer the following questions. 14
- (a) Give the meaning of early childhood in Indian context and discuss characteristics of childhood.
  - (b) State the concept of emotional development of early childhood. explain the characteristics emotional development of early childhood.
- OR
- (a) explain the development of childhood through behavior approach.
  - (b) explain the development of childhood through kinder garden and Montessori approach.
1. (B) answer the following four questions in sort. 04
- (a) Mention two functions of NCF.
  - (b) Mention two benefits of Indian sanskar during the pre-natal stage.
  - (c) mention full form of ECE.
  - (d) Mention the scope of early childhood education.
  - (e) Mention two functions of Indian council for child's welfare.
  - (f) Mention two benefits of observation method of child study.
2. (A) Answer the following questions. 14
- (a) Explain the importance and characteristics of early childhood education.
  - (b) State social development of Early Childhood Education.
- OR
- (a) State social development of Early Childhood Education.
  - (b) Explain the Case study method of childhood study.
2. (B) answer the following four questions in sort. 03
- (a) Give the meaning of the observation method.
  - (b) Mention two recommendations of National curriculum framework- NCF.
  - (c) Explain the importance of early childhood education.
  - (d) Give the importance of ECE.
  - (e) Explain the two characteristics of intellectual development.

P. T. O.

M847-4

section 2

3. (A) Answer the following questions. 14
- (a) Explain the reflection of Tagor on childhood program.
  - (b) Discuss the National policy for children -2013 right to education.
- OR
- (a) Explain the reflections of gijubhai badheka on childhood programme.
  - (b) Discuss of early childhood care programme of children university of gujarat.
- 3.(B) answer the following four questions in sort. 04
- (a) Mention two functions of Gandhi of child development.
  - (b) Mention two policies for Early childhood stages of children university.
  - (c) Mention two functions of Aurobindo ghosh of child development.
  - (d) Mention two functions of Gandhi of child development.
  - (e). Mention two functions of Montessori of child development.
  - (f) Mention two programme for childhood development of William fredrik.
4. (A) Answer the following questions. 14
- (a) Explain the reflection of Ghandhi on childhood program.
  - (b) discuss the early childhood care education programme and policies in india.
- OR
- (a) Discuss about use of technology in development of childhood education.
  - (b) Discuss the commotion for protection of child right act – 2005.
4. (B) answer the following four questions in sort. 03
- (a) Give the importance of technology for education.
  - (b) how tp useful article-45 for child right.
  - (c) Mention two functions of gijubhai bhadheka.
  - (d) Mention two functions of chidren development by tagor.
  - (e) explain the child right 24 article.

M.Ed. (Sem.-3) Examination

B 103

Inclusive Education

March 2019

Time : 2-30 Hours]

[Max. Marks : 70

- સૂચના: (1) પ્રશ્નો કાળજીપૂર્વક વાંચો અને મુદ્દાસર ઉત્તર લખો.
(2) અપ્રસ્તુત લખાણ માટે ગુણ કાપવામાં આવશે.

[Max. Marks : 70

Q.1 (A) નીચે આપેલ પ્રશ્નોના ઉત્તર લખો.

- (a) સમાવેશક શિક્ષણનો અર્થ સમજાવીને તેની ચાર ઉપયોગિતા અને ચાર મર્યાદાઓ જણાવો. 14
(b) સંકલિત શિક્ષણ અને વિશિષ્ટ શિક્ષણ વચ્ચેનો તફાવત દર્શાવતા ગમે તે સાત મુદ્દાઓ લખો.

અથવા

- (a) વિશિષ્ટ શિક્ષણ માટે શાળામાં આવશ્યક ભૌતિક સુવિધાઓ કારણ સહિત જણાવો.
(b) સમાવેશક શાળાને અસરકારક બનાવવા માટેના ગમે તે સાત સૂચનો આપો.

Q.1 (B) નીચેનામાંથી ગમે તે ચાર પ્રશ્નોના ઉત્તરો લખો.

- (a) સમાવેશક શાળામાં સહઅધ્યાયીની ગમે તે એક ભૂમિકા જણાવો. 04
(b) વિશિષ્ટ શિક્ષણની ગમે તે એક મર્યાદા જણાવો.
(c) સંકલિત શિક્ષણની ગમે તે એક મર્યાદા જણાવો.
(d) કયા પ્રકારનાં શિક્ષણમાં દ્વિસ્તરીય અભ્યાસક્રમની જરૂરિયાત છે?
(e) વિશિષ્ટ શિક્ષણમાં વાલીની ગમે તે એક ભૂમિકા જણાવો.
(f) સમાવેશક શાળામાં આવશ્યક એવી ગમે તે એક ભૌતિક સગવડોનું નામ જણાવો.

Q.2 (A) નીચે આપેલ પ્રશ્નોના ઉત્તર લખો.

- (a) અક્ષમતાનો અર્થ સમજાવીને, પ્રારંભિક કક્ષાએ બાળકોની અક્ષમતાની ઓળખ કરવા માટેના ગમે તે છ કારણો જણાવો. 14
(b) પ્રતિભાશાળી બાળકોનો અર્થ જણાવીને તેમની ગમે તે ત્રણ શૈક્ષણિક સમસ્યાઓ જણાવો અને આ સમસ્યા દૂર કરવા માટેના સૂચનો આપો.

અથવા

- (a) આત્માસી વર્ગખંડનો અર્થ સ્પષ્ટ કરીને, સમાવેશક શિક્ષણમાં તેના ઉપયોગના ફાયદા અને મર્યાદાઓ જણાવો.
(b) અર્થ સમજાવો: વાણી અને ભાષાની અક્ષમતા, દૃષ્ટિની અક્ષમતા, શ્રવણની અક્ષમતા.

Q.2 (B) નીચેનામાંથી ગમે તે ત્રણ પ્રશ્નોના ઉત્તરો લખો.

- (a) સ્વલીનતાનું ગમે તે એક કારણ જણાવો. 03
(b) માનસિક પક્ષાઘાતનું ગમે તે એક કારણ જણાવો.
(c) ધ્યાન ન્યૂનતા ધરાવતાં બાળકનું ગમે તે એક લક્ષણ જણાવો.
(d) ડિસ્લેક્સિયાનું ગમે તે એક લક્ષણ જણાવો.
(e) માનસિક અક્ષમતા ઊદ્ભવવા માટેનું ગમે તે એક કારણ જણાવો.

Q.3 (A) નીચે આપેલ પ્રશ્નોના ઉત્તર લખો.

- (a) વિવિધ શૈક્ષણિક જરૂરિયાત ધરાવતાં બાળકોનાં સંદર્ભમાં અભ્યાસક્રમ અનુકૂલનનાં ગમે તે ચાર પ્રકારો વિસ્તૃત રીતે સમજાવો. 14
(b) સમાવેશક શિક્ષણ માટે અભ્યાસક્રમનો વિકાસ કરતી વખતે ધ્યાનમાં રાખવા માટેના ગમે તે સાત મુદ્દાઓ જણાવો.

અથવા

- (a) સમાવેશક શાળામાં સામાજિક વિજ્ઞાનનાં અધ્યાપન અનુકૂલન માટે હસ્તક્ષેપ દર્શાવતા ગમે તે સાત મુદ્દાઓ જણાવો.
(b) અક્ષમ બાળકોનાં મૂલ્યાંકનનાં સોપાનો સમજાવો.

Q.3 (B) નીચેનામાંથી ગમે તે ચાર પ્રશ્નોના ઉત્તરો લખો.

- (a) મૂલ્યાંકનનાં મુખ્ય પ્રકારો જણાવો. 04
(b) અભ્યાસક્રમ અનુકૂલનની બે રીતોના નામ જણાવો.
(c) ભાષાના અધ્યાપન અનુકૂલન માટે હસ્તક્ષેપ દર્શાવતો એક મુદ્દો લખો.
(d) ગણિતનાં અધ્યાપન અનુકૂલન માટે હસ્તક્ષેપ દર્શાવતો એક મુદ્દો લખો.
(e) શૈક્ષણિક મૂલ્યાંકન અને શૈક્ષણિક આકારણીમાંથી શાનો શામાં સમાવેશ થાય છે?

(f) શૈક્ષણિક આકરણી અને શૈક્ષણિક મૂલ્યાંકનમાંથી શામા માપનનો સમાવેશ થાય છે?

Q.4 (A) નીચે આપેલ પ્રશ્નોના ઉત્તર લખો.

14

- (a) વિકાસશીલ શિક્ષકનો અર્થ સમજાવીને તેમના મૂલ્યાંકનમાં મૂલ્યાંકન પ્રોટોકોલ સાથે સંકળાયેલાં ગમે તે ચાર મુદ્દાઓ વિસ્તૃત રીતે સમજાવો.
- (b) NCF-2005 મુજબ આધુનિક સમયમાં શિક્ષક પ્રશિક્ષણ સંસ્થામાં તૈયાર થતાં શિક્ષકો પાસે શું અપેક્ષા રાખવામાં આવે છે? ગમે તે સાત મુદ્દાઓ જણાવો.

અથવા

- (a) સમાવેશક શાળા માટે શિક્ષક પાસે અપેક્ષિત કૌશલ્યો સમજાવો.
- (b) વ્યવસાયનો અર્થ જણાવીને તેના આવશ્યક લક્ષણો જણાવો.

Q.4 (B) નીચેનામાંથી ગમે તે ત્રણ પ્રશ્નોના ઉત્તરો લખો.

03

- (a) વ્યવસાય તરીકે શિક્ષણનાં બે લક્ષણો જણાવો.
- (b) સમાવેશક શિક્ષણનાં સંદર્ભમાં શિક્ષક પ્રશિક્ષણની ગમે તે એક મર્યાદા જણાવો.
- (c) સમાવેશક શિક્ષણનાં સંદર્ભમાં શિક્ષક પ્રશિક્ષણની ગમે તે એક આચારસંહિતા જણાવો.
- (d) સમાવેશક શિક્ષણનાં સંદર્ભમાં શિક્ષક પ્રશિક્ષક પાસે અપેક્ષિત ગમે તે એક કૌશલ્ય જણાવો.
- (e) D. El. Ed. (Diploma in Elementary Education) નો અભ્યાસક્રમ શિક્ષણનાં કયા સ્તર માટે શિક્ષકો તૈયાર કરે છે.

14847 - 7

M.Ed. Semester – III

B-103: Inclusive Education

Time : 2.5 Hours]

[Max. Marks : 70

- Instructions : (1) Read the questions carefully and answer to the point.
(2) Marks will be deducted for irrelevant answer.

1. (A) Answer the following questions. 14
(a) By explaining the meaning of inclusive education, state any four utilities and four limitations of the same.
(b) State any seven points showing the difference between integrated and special education.

OR

- (a) State, with reasons, physical facilities required in special education.
(b) Give any seven suggestions to make the inclusive education effective.
1. (B) Answer any four of the following questions. 04
(a) State any one role of peers (Co-learner) in inclusive school.
(b) State any one limitation of special education.
(c) State any one limitation of integrated education.
(d) In which type of education two level curriculum is required?
(e) State any one role of parents in special education.
(f) Name any one physical facility essential in inclusive school.

2. (A) Answer the following questions. 14
(a) By explaining the meaning of disability, state any six reasons of recognizing disability at initial stage.
(b) By giving the meaning of talented children, state their any three problems and give suggestions to overcome these problems.

OR

- (a) By clarifying the meaning of virtual classroom, state advantages and limitations of using it in inclusive education.
(b) Explain the meaning: Speech and language disability, Disability of sight, Hearing disability.
2. (B) Answer any three of the following questions. 03
(a) State any one reason of autism.
(b) State any one reason of cerebral palsy.
(c) State any one characteristic of a child having attention deficiency.
(d) State any one characteristic of dyslexia.
(e) State any one cause of occurring mental disability.

3. (A) Answer the following questions. 14
(a) Explain any four types of curriculum adaptation in detail in the context of children with special educational need.
(b) State any seven points to be kept in mind while developing curriculum for inclusive education.

OR

- (a) State any seven points showing intervention for Social Science Teaching Adaptation in Inclusive School.
(b) Explain the steps of evaluating disabled children.
3. (B) Answer any four of the following questions. 04
(a) State main types of evaluation.
(b) State two types of curriculum adaptation.
(c) Write a point showing intervention for language Teaching Adaptation in Inclusive School.
(d) Write a point showing intervention for Mathematics Teaching Adaptation in Inclusive School.
(e) Out of educational evaluation and educational assessment, which one is included in the other?

P. T. O.

- (f) What is measurement included in, out of educational evaluation and educational assessment?
4. (A) Answer the following questions. 14
- (a) By explaining the meaning of developing teachers, explain any four points in detail of evaluation protocol related with their evaluation.
- (b) According to NCF-2005, what is expected from the teachers who are being prepared in teacher education institute? State any seven points.

OR

- (a) Explain the skills expected from teachers for inclusive school.
- (b) By giving the meaning of profession, state its essential characteristics.
4. (B) Answer any three of the following questions. 03
- (a) State any two characteristics of education as a profession.
- (b) State any one limitation of teacher education in the context of inclusive education.
- (c) State any one code of conduct of teacher educator in the context of inclusive education.
- (d) State any one skill expected from teacher educator in the context of inclusive education.
- (e) For which level of education does D. El. Ed. (Diploma in Elementary Education) course prepare teachers?

1. (अ) नीचेना प्रश्नोना उत्तर लखो.

14

Answer the following question.

(1) मूल्यना स्रोतो जशावी तेना स्वरूप विशे यर्था करो.

State the sources of values and discuss the nature of sources of value .

(2) समाजशास्त्रीय परिप्रेक्ष्यमां मूल्य विशे विगते यर्था करो.

Discuss in detail values with reference to sociological perspective .

OR

(1) तत्वज्ञानना परिप्रेक्ष्यमां मूल्य विशे विगते यर्था करो.

Discuss in detail values with reference to philosophical perspective .

(2) मनोविज्ञानना परिप्रेक्ष्यमां मूल्य विशे विगते यर्था करो.

Discuss in detail values with reference to psychological perspective.

1. (ब) नीचेना प्रश्नोना टूंकमां उत्तर लखो. (कोई पक्ष यार)

04

Answer the following question in short. (Any Four)

(1) सांस्कृतिक मूल्य अटले शुं ?

What is cultural value?

(2) मूल्य अने शिक्षण वख्येनो कोठे अक संबंध जशावो.

State the any one relation between value and education.

(3) मूल्य शिक्षणनी कोठे अक जरूरीयात जशावो.

State any one need of value education.

(4) मानवजवनमां मूल्यनी कोठे अक जरूरीयात जशावो.

State the any one need of value in human life.

(5) आध्यात्मिक मूल्यनुं वर्तमान समयमां महत्त्व स्पष्ट करो.

Clarify the importance of spiritual values in present time.

(6) मूल्य शिक्षणनी कोठे अक मर्यादा जशावो.

State the any one limitation of value education.

2. (अ) नीचेना प्रश्नोना उत्तर लखो.

14

Answer the following question.

(1) मूल्यनी रचनात्मक प्रक्रियाना संदर्भमां रथ्या करो.

Discuss the value as formative process

(2) मूल्यनी जणवण्णी माटे सरकारनी मूलभूत फरजे विशे विगते यर्था करो.

Discuss in detail fundamental duties of government for value conservation.

OR

[P.T.O...

- (1) ભારતીય સંસ્કૃતિમાં મૂલ્યના મહત્વની વિગતે ચર્ચા કરો.
Discuss in detail importance of value of Indian culture.
- (2) ભારતીય ચિંતન મુજબ સાર્વત્રિક જીવન વિશે વિગતે ચર્ચા કરો.
Discuss in detail universal life according to Indian thinking.

2. (બ) નીચેના પ્રશ્નોના ટૂંકમાં ઉત્તર લખો. (કોઈ પણ ત્રણ)

03

Answer the following question in short. (Any Three)

- (1) મૂલ્યની સંકલ્પના સ્પષ્ટ કરો.
Clarify the concept of value.
- (2) મૂલ્યની જાળવણી માટે સરકારની કોઈ એક મૂળભૂત ફરજ જણાવો.
State any one fundamental duty of government for value conservation.
- (3) ભારતીય સંસ્કૃતિનો અર્થ આપો.
Give the meaning of Indian culture.
- (4) મૂલ્યોની જાળવણીમાં ભારતીય સંસ્કૃતિની કોઈ એક મર્યાદા જણાવો.
State any one limitation of Indian culture for value conservation.
- (5) ભારતીય સંસ્કૃતિમાં મૂલ્યનો કોઈ એક મુખ્ય સદ્ગુણ જણાવો.
Give the any one cardinal virtues of Indian culture.

3. (અ) નીચેના પ્રશ્નોના ઉત્તર લખો.

14

Answer the following question.

- (1) આંતરીક અને બાહ્ય મૂલ્યો વિશે વિગતે ચર્ચા કરો.
Discuss in detail intrinsic and extrinsic values.
- (2) પંડિત દીનદયાલના મૂલ્ય શિક્ષણ અંગેના દષ્ટિકોણ વિશે ચર્ચા કરો..
Discuss the value education according to Pandit Dindyal's view.

OR

- (1) સમાજની નૈતિક મૂલ્ય અંગેની અપેક્ષાઓ વિશે વિગતે ચર્ચા કરો.
Discuss in detailed expectation of society for moral value.
- (2) સમાજની સામાજિક મૂલ્ય અંગેની અપેક્ષાઓ વિશે વિગતે ચર્ચા કરો.
Discuss in detail expectation of society of social value.

3. (બ) નીચેના પ્રશ્નોના ટૂંકમાં ઉત્તર લખો. (કોઈ પણ ચાર)

04

Answer the following question in short. (Any Four)

- (1) સામાજિક મૂલ્ય એટલે શું ?
What is social value ?
- (2) આધ્યાત્મિક મૂલ્યનો અર્થ જણાવો.
Give the meaning spiritual value.
- (3) એન.સી.ઈ.આર.ટી.ના મતે મૂલ્યના કેટલા પ્રકાર છે ?
How many types of values according to NCERT?
- (4) મૂલ્ય નિરધારણ એટલે શું ?
What is value judgment ?

(5) મૂલ્ય શિક્ષણની કોઈ એક મર્યાદા જણાવો.

State the any one limitation of value education.

(6) કૌટુંબિક મૂલ્ય કોને કહે છે ?

What is domestic value ?

4. (અ) નીચેના પ્રશ્નોના ઉત્તર લખો.

14

Answer the following question.

(1) મૂલ્ય શિક્ષણના મૂલ્યાંકનની પદ્ધતિ વિશે વિગતે ચર્ચા કરો.

Discuss in detailed method of evaluation of value education.

(2) મૂલ્યના મૂલ્યાંકનની પ્રાયોગિક પદ્ધતિ જણાવી કોઈ પણ બે વિશે વિગતે ચર્ચા કરો.

State the practical method of evaluation of value and discuss in detail any two of them.

OR

(1) મૂલ્ય વિકાસમાં શાળા અને શિક્ષકની ભૂમિકાની વિગતે ચર્ચા કરો.

Discuss in detail role of school and teacher for value development.

(2) કુરાનના સંદર્ભમાં ધાર્મિક મૂલ્યોની વિગતે ચર્ચા કરો.

Discuss in detail spiritual value with reference to Quran.

4. (બ) નીચેના પ્રશ્નોના ટૂંકમાં ઉત્તર લખો. (કોઈ પણ ત્રણ)

03

Answer the following question in short. (Any Three)

(1) મધ્યમમાર્ગ એટલે શું ?

What is Madhyamarg ?

(2) ભગવદ્ગીતાના સંદર્ભમાં સત્ય કોને કહે છે ?

What is truth according to Bhagwadgita?

(3) મૂલ્ય હ્રાસ માટેનું કોઈ એક સામાજિક કારણ જણાવો.

State any one social cause of value crisis.

(4) મૂલ્યના વિકાસમાં શિક્ષકની કોઈ એક ભૂમિકા જણાવો.

State the any one role of teacher for value development.

(5) કુરાનના સંદર્ભમાં નૈતિક મૂલ્યની સંકલ્પના જણાવો.

State the concept of moral value with reference to Quran.

M.Ed. (Sem.-3) Examination

B 102

Higher Education

March 2019

Time : 2-30 Hours]

[Max. Marks : 70

- પ્રશ્ન-૧ (અ) નીચેના પ્રશ્નોના ઉત્તર આપો. (૧૪)
૧. ભારતમાં ઉચ્ચ શિક્ષણના માળખા વિશે ચર્ચા કરો.
  ૨. ઉચ્ચ શિક્ષણ પ્રવાહો વિશે ચર્ચા કરો.
- અથવા
૧. ભારતમાં ઉચ્ચ શિક્ષણના ધ્યેયો વિશે ચર્ચા કરો.
  ૨. ઉચ્ચ શિક્ષણમાં નાણા સ્ત્રોતો વિશે ચર્ચા કરો.
- પ્રશ્ન-૧ (બ) નીચે આપેલા છ પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ ચારના ઉત્તર આપો. (૦૪)
૧. ઉચ્ચ શિક્ષણનો અર્થ સ્પષ્ટ કરો.
  ૨. ભારતમાં ઉચ્ચ શિક્ષણની કોઈ એક નીતી જણાવો.
  ૩. રાજ્ય કક્ષાએ ઉચ્ચ શિક્ષણનું માળખું જણાવો.
  ૪. ઉચ્ચ શિક્ષણનો દષ્ટિકોણ શું છે ?
  ૫. ઉચ્ચ શિક્ષણમાં ફંડ આપતી કોઈ સંસ્થાનું નામ જણાવો.
  ૬. શૈક્ષણિક નીતિ એટલે શું ?
- પ્રશ્ન-૨ (અ) નીચેના પ્રશ્નોના ઉત્તર આપો. (૧૪)
૧. સામાજિક-આર્થિક વિકાસના સંદર્ભમાં ઉચ્ચ શિક્ષણની ચર્ચા કરો.
  ૨. ૧૯૮૬ રાષ્ટ્રીય શિક્ષણનીતિના સૂચનો વિશે ચર્ચા કરો.
- અથવા
૧. યુનિવર્સિટી એજ્યુકેશન કમીશન (૧૯૪૮-૪૯)ના સૂચનો વિશે ચર્ચા કરો.
  ૨. આઝાદ ભારતમાં શિક્ષણના વિકાસ વિશે ચર્ચા કરો.
- પ્રશ્ન-૨ (બ) નીચે આપેલા પાંચ પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ ત્રણના ઉત્તર આપો. (૦૩)
૧. ભારતમાં ઉચ્ચ શિક્ષણનો કોઈ હેતુ જણાવો.
  ૨. રાષ્ટ્રીય શિક્ષણનીતિ-૧૯૮૨ની કોઈ લાક્ષણિકતા જણાવો.
  ૩. ઓપરેશન બ્લોક બોર્ડ એટલે શું ?
  ૪. યુનિવર્સિટી એજ્યુકેશન કમીશનના અધ્યક્ષ કોણ હતા ?
  ૫. રાષ્ટ્રીય શિક્ષણનીતિનું કોઈ પણ એક હાર્દરૂપ તત્ત્વ જણાવો.
- પ્રશ્ન-૩ (અ) નીચેના પ્રશ્નોના ઉત્તર આપો. (૧૪)
૧. ઉચ્ચ શિક્ષણ કક્ષાએ અભ્યાસક્રમ આયોજનની જ જરૂરીયાત જણાવો.
  ૨. ગુણવત્તાયુક્ત શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કાર્યક્રમની લાક્ષણિકતાઓ જણાવો.
- અથવા
૧. અભ્યાસક્રમ વિકાસના સોપાનોની વિગતે ચર્ચા કરો.
  ૨. અભ્યાસક્રમ મૂલ્યાંકનની પદ્ધતિઓની ચર્ચા કરો.
- પ્રશ્ન-૩ (બ) નીચે આપેલા છ પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ ચારના ઉત્તર આપો. (૦૪)
૧. અભ્યાસક્રમ આયોજન એટલે શું ?

M 847-13

૨. અભ્યાસક્રમ વિકાસની કોઈ એક જરૂરિયાત જણાવો.
૩. અભ્યાસક્રમ મૂલ્યાંકન એટલે શું ?
૪. અભ્યાસક્રમ મૂલ્યાંકન માટેનો કોઈ એક માપદંડ જણાવો.
૫. ગુણવત્તા યુક્ત શિક્ષક-પ્રશિક્ષણ કાર્યક્રમનો કોઈ એક હેતુ જણાવો.
૬. અભ્યાસક્રમના અસરકારક મૂલ્યાંકન માટેનું કોઈ એક સૂચન જણાવો.

પ્રશ્ન-૪

(અ) નીચેના પ્રશ્નોના ઉત્તર આપો.

(૧૪)

૧. NCTE નું કાર્ય જણાવો.
૨. ઉચ્ચ શિક્ષણમાં દૂરવર્તી શિક્ષણની ભૂમિકા જણાવો.

અથવા

૧. ઉચ્ચ શૈક્ષણિક સંસ્થાઓમાં શિક્ષકની ભૂમિકા જણાવો.
૨. MHRD નું કાર્ય જણાવો.

પ્રશ્ન-૪

(બ) નીચે આપેલા પાંચ પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ ત્રણના ઉત્તર આપો.

(૦૩)

૧. NAAC નું પુરું નામ જણાવો.
  ૨. રાષ્ટ્રીય ઉચ્ચતર શિક્ષા અભિયાનનો કોઈ એક હેતુ જણાવો.
  ૩. NCTE ની સ્થાપના ક્યારે થઈ ?
  ૪. RCI નું પુરું નામ જણાવો.
  ૫. દૂરવર્તી શિક્ષણની કોઈ એક મર્યાદા જણાવો.
-

Gujarat University
M.Ed. Repeater Examination : Semester-III : 2019
B102 - Higher Education

Time : 2:30 Hours

Total Marks : 70

- Q.1 (A) Answer the following questions. (14)**
1. Discuss structure of higher education in India.
  2. Discuss trends of higher education.
- OR**
1. Discuss the goals of higher education in India.
  2. Discuss the financing source in higher education.
- Q.1 (B) Answer the the following questions any Four out the Six. (04)**
1. Explain the meaning of higher education.
  2. State any one higher education policy in India.
  3. State the structure of higher education at state level.
  4. What is perspective of higher education?
  5. State any one name of agency providing finance for higher education.
  6. What is education policy?
- Q.2 (A) Answer the following questions. (14)**
1. Discuss higher education with reference to socio-economic development.
  2. Discuss the recommendations national policy on education-1986.
- OR**
1. Discuss the recommendations of university education commission (1948-49)
  2. Discuss development of education in free India.
- Q.2 (B) Answer the the following questions any Three out the Five. (03)**
1. State any one objective of higher education in India.
  2. State any one characteristic of national policy on education-1992.
  3. What is operation Black Board?
  4. Who was chairman of university education commission?
  5. State any one core element of national policy of education.
- Q.3 (A) Answer the following questions. (14)**
1. State the need of curriculum planning at level of higher education.
  2. State the characteristic of quality teacher education programme.
- OR**
1. Discuss in detailed steps of curriculum development.
  2. Discuss the method of curriculum evaluation.
- Q.3 (B) Answer the the following questions any Four out the Six. (04)**
1. What is curriculum planning?
  2. State any one need of curriculum development.
  3. What is curriculum evaluation?
  4. State any one criteria for curriculum evaluation.
  5. State any one objective for quality teacher education programme.
  6. State any one suggestion for effective curriculum evaluation.
- Q.4 (A) Answer the following questions. (14)**
1. State the function of NCTE.
  2. State the role of distance education for higher education.

OR

M847-15

1. State the role of teacher in higher educational institutions.
2. State the function of MHRD.

Q.4 (B) Answer the the following questions any Three out the Five.

(03)

1. State the full name of NAAC.
  2. State any one objective of Rashtriya Uchchattar Shiksha Abhiyan.
  3. When was NCTE established?
  4. State the full name of RCI.
  5. State any one limitation of distance education.
-

M.Ed. (Sem.-3) Examination

C 105

Inferential Statistics

March 2019

Time : 2-30 Hours]

[Max. Marks : 70

પ્રશ્ન-૧ (અ) નીચેના પ્રશ્નોના ઉત્તર આપો.

(૧૪)

૧. પાંચ શાળાઓમાં જુદી-જુદી ચાર પદ્ધતિએ ૨૦ જૂથોને ભૂગોળનો વિષય શીખવ્યા પછી લીધેલ કસોટીના પ્રાપ્તિઓ નીચે આપેલા છે. પદ્ધતિઓ અને શાળાની વચ્ચે સાર્થક તફાવત છે કે નહીં તે વિચરણ-પૃથક્કરણ પદ્ધતિથી ચકાસો.

શાળાવાર તથા પદ્ધતિવાર ૨૦ જૂથોએ મેળવેલ સરાસરી પ્રાપ્તિઓની પદ્ધતિઓ

શાળાઓ	પદ્ધતિઓ			
	A	B	C	D
શાળા-૧	27	25	30	24
શાળા-૨	39	24	34	23
શાળા-૩	35	29	32	26
શાળા-૪	43	28	36	31
શાળા-૫	37	32	33	29

૨. ત્રણ જૂથના પાંચ વિદ્યાર્થીઓના પ્રાપ્તિઓ નીચે આપ્યા છે. હ-મૂલ્ય શોધો અને અર્થઘટન કરો.
- જૂથ-અ : 16, 17, 13, 12, 14
 જૂથ-બ : 21, 22, 21, 18, 18
 જૂથ-ક : 14, 18, 18, 17, 14

અથવા

૧. 18 વિદ્યાર્થીઓને યાદસ્થિતિ રીતે છ-છના ત્રણ પ્રાયોગિક જૂથમાં વહેંચવામાં આવ્યા. પ્રાયોગિક જૂથોને અપાયેલા અંતિમ કસોટીના પ્રાપ્તિઓ નીચે દર્શાવેલા છે. વિચરણ પૃથક્કરણની મદદથી આ જૂથોની સરાસરી કામગીરી વચ્ચે કોઈ સાર્થક તફાવત છે કે કેમ તે તપાસો.

જૂથ-A	જૂથ-B	જૂથ-C
51	50	46
50	46	43
49	50	39
51	44	40
49	44	55
51	49	49

૨. બે જૂથોને એક વ્યક્તિત્વ માપન કસોટી આપવામાં આવેલી જેનાં પરિણામો નીચે મુજબ છે.

જૂથ-૧	110	112	95	105	111	97	112	102
જૂથ-૨	115	112	109	112	117			

વિચરણ પૃથક્કરણ દ્વારા બંને જૂથો વચ્ચે ભેદ છે કે નહીં તે ચકાસો.

આ જૂથો વચ્ચેનો તફાવત t કસોટી દ્વારા ચકાસો.

પ્રશ્ન-૧ (બ) નીચે આપેલા છ પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ ચારના ઉત્તર આપો.

(૦૪)

- વિચરણ પૃથક્કરણની કોઈ એક પૂર્વધારણા જણાવો.
- એફ-કસોટીની એક લાક્ષણિકતા જણાવો.
- સહવિચરણ પૃથક્કરણની કોઈ એક પૂર્વધારણા જણાવો.
- એફ-કસોટીનું સૂત્ર આપો.

[P.T.O.]

M-876-2

૫. દ્વિમાર્ગી વિચરણ પૃથક્કરણની કોઈ એક મર્યાદાઓ જણાવો.
૬. સહવિચરણ પૃથક્કરણ વિચરણ પૃથક્કરણ કરતાં કઈ રીતે જુદુ પડે છે ?

પ્રશ્ન-૨ (અ) નીચેના પ્રશ્નોના ઉત્તર આપો.

(૧૪)

૧. ધો. 10ના વિદ્યાર્થીઓએ ગણિતની સિદ્ધિ કસોટીમાં મેળવેલાં પ્રાપ્તાંક નીચે આપેલ છે. આ વિદ્યાર્થીઓ તે જ કસોટીની કલમ 10નો જવાબ સાચો કે ખોટો આપ્યો છે તે 1 અને 0 વડે દર્શાવે છે. કસોટીની આ કલમની પસંદગી કરી શકાય કે નહીં તે પોઈન્ટ બાય સીરીયલ વડે ચકાસો.

વિદ્યાર્થી	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
કસોટીનાં કુલ પ્રાપ્તાંકો	25	23	18	24	23	19	22	21	23	20
કલમ 10નાં ઉત્તર	1	1	0	0	1	0	1	1	1	0

૨. 465 વિદ્યાર્થીઓને એક સિદ્ધિ કસોટી અને બુદ્ધિકસોટી આપવામાં આવી બંને કસોટીઓને સરેરાશથી બે ભાગમાં વહેંચી વિભાજ્ય બનાવવામાં આવી છે. જેને સારણીમાં નીચે દર્શાવી છે. તે પરથી તેમની વચ્ચેનો સહસંબંધાંક (r) શોધો તથા તેનું અર્થઘટન કરો.

		સિદ્ધિ કસોટી	
		ઉચ્ચ સિદ્ધિ	નિમ્ન સિદ્ધિ
બુદ્ધિ કસોટી	ઉચ્ચ બુદ્ધિ	187	83
	નિમ્ન બુદ્ધિ કસોટી	93	102

અથવા

૧. ધોરણ-10નાં વિદ્યાર્થીઓને અંગ્રેજી ભાષાનું શિક્ષણ આપ્યા પછી અને કેટલાંકને શિક્ષણ આપ્યા વિના સ્પેલિંગ કસોટી આપવામાં આવી બંને પ્રકારનાં વિદ્યાર્થીઓના પ્રાપ્તાંકોનું આવૃત્તિ વિતરણ નીચે આપ્યું છે. તે પરથી ઉપચાર શિક્ષણ અને કસોટી પ્રાપ્તાંક વચ્ચે દ્વિશ્રેણીક સહસંબંધ (r_{bis}) શોધો.

અંગ્રેજી સ્પેલિંગ કસોટી	પ્રાપ્તાંકો	0-4	5-9	10-14	15-19	20-24	25-29	કુલ
ઉપચાર શિક્ષણવાળું જૂથ	આવૃત્તિ	2	3	5	15	20	5	50
ઉપચાર શિક્ષણવગરનું જૂથ	આવૃત્તિ	7	16	15	23	25	14	100

૨. એક કસોટીના એક પ્રશ્નનું પૃથક્કરણ કરતી વખતે નીચે પ્રમાણે માહિતી મળી છે. તેને આધારે બિંદુ દ્વિશ્રેણીક સહસંબંધાંકની ગણતરી કરી તેનું અર્થઘટન કરો.

વિદ્યાર્થી	માપદંડ કસોટીના પ્રાપ્તાંક	કલમનો સાચો/ખોટો ઉત્તર
1	48	1
2	35	0
3	46	0
4	45	1
5	41	1
6	34	0
7	39	1
8	44	1
9	40	0
10	39	1

નોંધ : 1 સાચો પ્રશ્ન અને 0 ખોટો પ્રશ્ન સૂચવે છે.

પ્રશ્ન-૨ (બ) નીચે આપેલા પાંચ પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ ત્રણના ઉત્તર આપો.

(૦૩)

૧. r ની કોઈ એક મર્યાદા જણાવો.
૨. આસંગ સહસંબંધ એટલે શું ?
૩. આસંગ સહસંબંધની સાર્થકતા - X^2 નુ સૂત્ર જણાવો.

[P.T.O.]

૪. ચતુષ્કોણીક r_1 ક્યારે શોધવામાં આવે છે ?
 ૫. દ્વિત્રેણીક સહસંબંધની કોઈ એક પૂર્વધારણા જણાવો.

પ્રશ્ન-૩ (અ) નીચેના પ્રશ્નોના ઉત્તર આપો.

(૧૪)

૧. અંગ્રેજી વિષયની સિદ્ધિ કસોટી માટે સ્પેલિંગ ટેસ્ટ અને ગ્રામર ટેસ્ટ એમ બે પ્રકારની કસોટીઓ આપવામાં આવી તેમના પ્રાપ્તિ કોઈ મુજબ છે તે પરથી અંગ્રેજી સિદ્ધિ માપન માટે કઈ કસોટી વધારે સારી છે તે ચિહ્ન કસોટી દ્વારા નક્કી કરો.

સ્પેલિંગ ટેસ્ટનાં ગુણ : 25, 28, 19, 25, 28, 22, 25, 26, 24, 32

ગ્રામર ટેસ્ટનાં ગુણ : 22, 25, 20, 26, 28, 20, 22, 23, 22, 29

૨. એક માધ્યમિક શાળામાં ધો. 8-અ ના 10 વિદ્યાર્થીઓ ધો. 8-બ ના 8 વિદ્યાર્થીઓને ભાષાશક્તિ કસોટી આપવામાં આવી તેમને મેળવેલા પ્રાપ્તિ કોઈ મુજબ છે. (એકપૂર્ણ કસોટી માટે)

ધો-8 અ ના પ્રાપ્તિ કોઈ : 30, 37, 53, 45, 44, 49, 42, 40, 25, 26

ધો-8 બ ના પ્રાપ્તિ કોઈ : 30, 37, 34, 32, 39, 35, 29, 36

ધો-8 'અ' અને 'બ'ના વિદ્યાર્થીઓ વચ્ચે ભાષાશક્તિનો કોઈ તફાવત છે કે કેમ U પરીક્ષણ વડે ચકાસો.

અથવા

૧. "માધ્યમિક શાળામાં સહઅભ્યાસ પ્રવૃત્તિઓ થવી જોઈએ." આ પ્રશ્ન માટેનો અભિપ્રાય માધ્યમિક શાળાઓના 200 શિક્ષકો પાસેથી પંચબિંદુ કોલમમાં મેળવનાર સભ્યોની માહિતી આ પ્રમાણે છે :

સંપૂર્ણ સંમત	સંમત	તટસ્થ	અસંમત	સંપૂર્ણ અસંમત
35	60	48	25	32

શિક્ષકોનું જૂથ સહઅભ્યાસ પ્રવૃત્તિ પ્રત્યે સૂચક વલણ દર્શાવે છે ? તે ઉત્કલ્પના દ્વારા ચકાસો.

૨. બાર (12) અનુસ્નાતકો અને 16 સ્નાતકોને એક સિદ્ધિ કસોટી આપવામાં આવી તે પરથી અનુસ્નાતકોનું કાર્ય સ્નાતકોનાં કાર્યથી ચઢિયાતુ છે તે મધ્યસ્થ કસોટી વડે ચકાસો.

અનુસ્નાતકનાં પ્રાપ્તિ કોઈ : 43, 54, 51, 55, 57, 58, 60, 61, 63, 64, 65, 67

સ્નાતકનાં પ્રાપ્તિ કોઈ : 40, 45, 45, 60, 68, 65, 48, 47, 48, 68, 50, 57, 53, 55, 56, 57

પ્રશ્ન-૩ (બ) નીચે આપેલા છ પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ ચારના ઉત્તર આપો.

(૦૪)

૧. અપ્રાયલિય કસોટી એટલે શું ?
 ૨. X^2 કસોટીનો કોઈ એક ઉપયોગ જણાવો.
 ૩. X^2 કસોટીની કોઈ એક પૂર્વધારણા જણાવો.
 ૪. અપ્રાયલિય પદ્ધતિનો કોઈ એક ફાયદો જણાવો.
 ૫. પ્રાયલિય પદ્ધતિ એટલે શું ?
 ૬. કેન્ડાલ T-પરીક્ષણનું સૂત્ર જણાવો.

પ્રશ્ન-૪ (અ) નીચેના પ્રશ્નોના ઉત્તર આપો.

(૧૪)

૧. 100 કલમની એક કસોટીનો માનદંડ સાથેની સુસિધતા અંક 0.60 છે. તેનો વિશ્વસનીયતા અંક 0.70 છે. જો કસોટી કલમો 150 કરવામાં આવે તો નવો સુસિધતા અંક શોધો તથા નવી વિશ્વસનીયતા અંક શોધો.

07876-4

૨. નીચેની માહિતીના આધારે પ્રથમ વર્તનક્ષેત્ર માટે કલમ હેતુ એકરૂપતા અંક (IOC) ગણો.

વર્તનક્ષેત્રો	વિષય નિષ્ણાંતો				
	1	2	3	4	5
1	+1	+1	+1	+1	+1
2	-1	0	-1	-1	-1
3	-1	-1	-1	-1	-1
4	-1	-1	0	-1	-1

અથવા

૧. એક વ્યક્તિત્વ માપન કસોટીની વિશ્વસનીયતા 0.58 છે. તેની લંબાઈ કેટલી વધારવી જોઈએ કે જેથી તેની વિશ્વસનીયતા 0.75 થાય.
૨. જુદા જુદા 6 શૈક્ષણિક હેતુઓનાં માપન માટે એક કસોટીની 50 કલમો રચવામાં આવે. 5 વિષય નિષ્ણાંતોએ આ કલમોને હેતુઓ સાથેની એકરૂપતાનું ક્રમાંકન કર્યું છે. કલમ-5 માટેની કલમ હેતુ એકરૂપતા માટેનાં ક્રમાંકનો નીચે આપ્યા છે. તે પરથી તે કલમ માટે હેતુ એકરૂપતા અંક શોધી અર્થઘટન કરો.

હેતુઓ	વિષય નિષ્ણાંતો				
	1	2	3	4	5
1	-1	-1	-1	0	-1
2	0	-1	-1	-1	0
3	-1	-1	-1	-1	-1
4	-1	-1	-1	0	-1
5	+1	+1	+1	+1	+1
6	-1	0	-1	-1	-1

પ્રશ્ન-૪ (બ) નીચે આપેલા પાંચ પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ ત્રણના ઉત્તર આપો.

(૦૩)

૧. કલમ પૃથક્કરણ એટલે શું ?
૨. વિકર્ષકો એટલે શું ?
૩. સ્ટેનાઈનનો કોઈ એક લાભ જણાવો.
૪. પ્રત્યક્ષ યથાર્થતા એટલે શું ?
૫. અર્ધવિચ્છેદન પદ્ધતિથી વિશ્વસનીયતા શોધવાનું સૂત્ર જણાવો.

M-8765

Gujarat University
M.Ed. Repeater Examination : Semester-III : 2019
C-105 : Inferential Statistics

Time : 2:30 Hours

Total Marks : 70

Q.1 (A) Answer the following questions.

(14)

1. Four teaching methods for teaching geography are taught to 20 students of five schools and the scores of final examination are given in the following layout. Test whether there are significant differences between teaching methods and schools.

School	Teaching Methods			
	A	B	C	D
School-1	27	25	30	24
School-2	39	24	34	23
School-3	35	29	32	26
School-4	43	28	36	31
School-5	37	32	33	29

2. Three groups consisting of five students each and the scores obtained by them in psychological test are as follows :
- Group-1: 16, 17, 13, 12, 14
Group-2: 21, 22, 21, 18, 18
Group-3: 14, 18, 18, 17, 14

OR

1. 18 students are randomly divided into three experimental groups A, B and C each group consisting of 6 students. The scores of the final test given to each of the three groups are given below. Test by the analysis of variance whether average performances of the groups are significantly different or not.

Group-A	Group-B	Group-C
51	50	46
50	46	43
49	50	39
51	44	40
49	44	55
51	49	49

2. Two groups of subjects are given a personality measurement test and the results of the test are :

Group-1	110	112	95	105	111	97	112	102
Group-2	115	112	109	112	117			

Test whether there is a significant difference between two groups by analysis of variance. Also test the significant difference between two groups by using t-test.

Find F-ratio and give its interpretation.

Q.1 (B) Answer the following questions any Four out the Six.

(04)

1. State any one postulate of analysis of variance.
2. State any one characteristic of F-test.
3. State any one assumption of Analysis of Covariance.
4. Give the formula of F-test.
5. State any one limitations of two-way analysis of variance.
6. How does the analysis of covariance differ from the analysis of variance ?

[P.T.O.]

M 8766

Q.2 (A) Answer the following questions.

(14)

- Total scores obtained by students of std X in achievement test of mathematics are given below. The response given by these students in terms of true and false in case of item no. 10 of the test is indicated by a dichotomous or binary variable assuming values 1 and 0 respectively in the same table :

Students	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Total Score in test	25	23	18	24	23	19	22	21	23	20
Response to column no. 10	1	1	0	0	1	0	1	1	1	0

Verify whether the item no. 10 can be selected or not in the test with the help of point biserial correlation coefficient.

- 465 students are given achievement test as well as intelligence test. The scores of these two tests are divided into two categories on the basis of the mean scores of these two tests and the categorised data is presented in the table given below. Find the tetrachoric correlation coefficient between the scores of two tests and give your interpretation.

		Achievement Test	
		High Achievement	Low Achievement
Intelligence Test	High	187	83
	Low	93	102

OR

- Some students of std-X are given a spelling test after giving them a remedial education and the other of std-X students are given the same test without a remedial education in english language. The frequency distribution of scores obtained by two groups of students in the test are given below.

Scores in spelling test	Class	0-4	5-9	10-14	15-19	20-24	25-29	Total
Group with remedial course	Frequency	2	3	5	15	20	5	50
Course without remedial course	Frequency	7	16	15	23	25	14	100

Find the biserial correlation between the scores obtained by the two groups.

- While analysing a specific item of a normative test the following data is obtained. Find point biserial correlation coefficient and give its interpretation.

Students	Score in normative test	True/false answer to the item
1	48	1
2	35	0
3	46	0
4	45	1
5	41	1
6	34	0
7	39	1
8	44	1
9	40	0
10	39	1

Note : 1 and 0 indicate true and false answer of the item.

Q.2 (B) Answer the the following questions any Three out the Five.

(03)

- State any one limitation of ' r_t '.
- What is contingency coefficient ?

[P.T.O.]

M 876.7

3. State the formula of significance of coefficient of contingency.
4. When is tetrachoric correlation coefficient r_t found.
5. State any one assumption of biserial correlation.

Q.3 (A) Answer the following questions.

(14)

1. For achievement test of English a spelling test as well as a grammar test were given to 10 students and the scores received by them are recorded below :
Score in spelling test : 25, 28, 19, 25, 28, 22, 25, 26, 24, 32
Score in grammar test : 22, 25, 20, 26, 28, 20, 22, 23, 22, 29

Determine which of the two test is better for achievement test of English by using the sign test.

2. 10 students of std VIII-A and 8 students of std-VIII-B of a school are given a test of language ability. The scores obtained by them are as follows :
Scores by students of std VIII-A : 30, 37, 53, 45, 44, 49, 42, 40, 25, 26
Scores by students of std VIII-B : 30, 37, 34, 32, 39, 35, 29, 36

Test whether there is any difference between language ability among students of std-VIII-A and std-VIII-B by Mann-Whitney U-test. (Use one-tailed test).

OR

1. In order to test the attitude of teachers on the hypothesis "There should be co-curricular activities in secondary schools" responses of 200 randomly selected teachers on five point scale was obtained and the following data is obtained :

Strongly agree	Agree	Neutral	Disagree	Strongly disagree
35	60	48	25	32

Test whether the attitude of teachers support the hypothesis or not.

2. An achievement test is given to 12 postgraduate and 16 under graduate students and the scores obtained by them are given below : Test whether the performance of post-graduate students is better than that of under graduate students by the median test.
Scores of PG Students : 43, 54, 51, 55, 57, 58, 60, 61, 63, 64, 65, 67
Scores of UG Students : 40, 45, 45, 60, 68, 65, 48, 47, 48, 68, 50, 57, 53, 55, 56, 57

Q.3 (B) Answer the the following questions any Four out the Six.

(04)

1. What is non-parametric test?
2. State any one use of X^2 -test.
3. State any one assumptions of X^2 -test.
4. State any one advantages of non-parametric method.
5. What is parametric method?
6. State the formula of Kendal's T-Testing.

Q.4 (A) Answer the following questions.

(14)

1. The validity coefficient of a test of 100 items with a given criterion is 0.60, and the reliability coefficient of the test is 0.70. If the number of items of the test is increased to 150 then find the new validity coefficient and the new reliability coefficient.

[P.T.O.]

M 8768

2. Find the item-objective convergence index (IOCI) for the first behavioural domain No. 1 for an item from the following data :

Behavioural Domain	Rating of subject Experts				
	1	2	3	4	5
1	+1	+1	+1	+1	+1
2	-1	0	-1	-1	-1
3	-1	-1	-1	-1	-1
4	-1	-1	0	-1	-1

OR

1. The reliability coefficient of a personality measurement test is 0.58. To what extent should the length of the test be increased so as to achieve the reliability coefficient of the test as 0.75.
2. 50 items are constructed for a test to measure 6 different educational objectives. Five subject experts gave ratings to these items with respect to congruence with the objectives. The ratings for congruence of item no. 5 with objective no. 5 and congruence with respect to other objectives are given in with respect to other objectives are shown in the following table:

Objective	Subject Experts				
	1	2	3	4	5
1	-1	-1	-1	0	-1
2	0	-1	-1	-1	0
3	-1	-1	-1	-1	-1
4	-1	-1	-1	0	-1
5	+1	+1	+1	+1	+1
6	-1	0	-1	-1	-1

Q.4 (B) Answer the the following questions any Three out the Five.

(03)

1. What is item analysis?
  2. What is distractors?
  3. State any one advantage of stanine score.
  4. What is face validity?
  5. State the formula of split-half reliability method.
-

0803M876- 9

Candidate's Seat No : _____

M.Ed. (Sem.-3) Examination

C 106

Educational Administration and Leadership

Time : 2-30 Hours]

March 2019

[Max. Marks : 70

Section:1

1. (अ) नीचेना प्रश्नोना उत्तर लखो.

14

Answer the following question.

(1) शैक्षणिक वहीवट विशे विगते यर्था करो.

State the nature of Educational Management.

(2) शैक्षणिक संयालननी तराड विशे विगते यर्था करो.

Discuss in detail educational administration style.

OR

(1) शैक्षणिक संयालननी फिलसूफी विशे विगते यर्था करो.

Discuss in detail of philosophy of educational administration.

(2) शैक्षणिक वहीवटनी फिलसूफी विशे विगते यर्था करो.

Discuss in detail of philosophy of educational management.

1. (ब) नीचेना प्रश्नोना टूंकमां उत्तर लखो. (कोई पक्ष या 2)

04

Answer the following question in short. (Any Four)

(1) शैक्षणिक संयालननो अर्थ आपो.

Give the meaning of education administration.

(2) शैक्षणिक संयालननी कोई अेक मर्यादा जशावो.

State the any one limitation of educational administration.

(3) शैक्षणिक संयालननुं स्वरूप जशावो.

State the nature of educational administration.

(4) शैक्षणिक वहीवटनुं कोई अेक महत्त्व जशावो.

State the any one importance of educational management.

(5) शैक्षणिक संयालननी कोई अेक जरूरियात जशावो.

State the any one need of educational administration.

(6) शिक्षण प्रबंधनो कोई अेक मानवीय श्रोत जशावो.

State any one human resource of educational management.

2. (अ) नीचेना प्रश्नोना उत्तर लखो.

14

Answer the following question.

(1) शैक्षणिक आयोजन प्रक्रियानी लक्षणिकताओ जशावी संस्थागत आयोजननी विगते यर्था करो.

Explain the characteristic of Educational Planning Process and discuss about the institutional planning in detail.

(2) शैक्षणिक आयोजनना विविध तत्वोनी विगते यर्था करो.

Discuss various elements of educational planning in detail.

P.T.O...

MS 76-10
OR

- (1) અસરકારક પ્રત્યાયનના પાયાના સિદ્ધાંતો સમજાવો.
Discuss the basic principles of effective communication.
- (2) સંસ્થાગત આયોજનમા આચાર્યની ભૂમિકા વિશે ચર્ચા કરો.
Discuss about role of principal for institutional planning.

03

2. (બ) નીચેના પ્રશ્નોના ટૂંકમાં ઉત્તર લખો. (કોઈ પણ ત્રણ)

Answer the following question in short. (Any Three)

- (1) આયોજન પ્રક્રિયાનો અર્થ આપો.
Give the meaning of planning process.
- (2) વહીવટી પ્રત્યાયનનો અર્થ આપો.
Give the meaning of management communication
- (3) શૈક્ષણિક આયોજનનો કોઈ એક અભિગમ જણાવો.
State the any one approach of Educational planning.
- (4) શૈક્ષણિક આયોજનું કોઈ એક મહત્વ જણાવો.
State any one importance of educational planning.
- (5) સંસ્થાગત આયોજનમાં સુપરવાઈઝરની કોઈ એક ભૂમિકા જણાવો.
State the any one role of supervisor in institutional planning.

Section:2

14

3. (અ) નીચેના પ્રશ્નોના ઉત્તર લખો.

Answer the following question.

- (1) અધિક્ષણના સિદ્ધાંતો સમજાવો.
Explain the principles of inspections.
- (2) નિરીક્ષકની ફરજો અને જવાબદારીઓ સમજાવો.
Discuss the duties and responsibilities of supervisor.

OR

- (1) અધિક્ષણની પ્રયુક્તિઓ જણાવી કોઈપણ એક સમજાવો.
Mention the techniques of inspections and discuss any one of them.
- (2) નિરીક્ષણના સિદ્ધાંતો સમજાવો.
Explain the principles of supervision.

04

3. (બ) નીચેના પ્રશ્નોના ટૂંકમાં ઉત્તર લખો. (કોઈ પણ ચાર)

Answer the following question in short. (Any Four)

- (1) નિરીક્ષણની કોઈ એક પ્રયુક્તિ જણાવો.
State the any one techniques of supervision.
- (2) અધિક્ષણની સંકલ્પના સ્પષ્ટ કરો.
Clarify the concept of inspection.
- (3) અધિક્ષકની કોઈ એક ફરજ જણાવો.
State the any one duty of inspection.

P.T.O..

M876-31

- (4) અધિક્ષકની કોઈ એક જવાબદારી જણાવો.
State any one responsibility of inspection.
- (5) અધિક્ષકનું કોઈ એક કાર્ય જણાવો.
State the any one function of inspector.
- (6) નિરીક્ષણનો કોઈપણ એક હેતુઓ જણાવો.
State the any one objectives of supervision.

14

4. (અ) નીચેના પ્રશ્નોના ઉત્તર લખો.

Answer the following question.

- (1) નેતૃત્વના કોઈપણ બે સિદ્ધાંતો સમજાવો.
Discuss any two theories of leadership.
- (2) પર્યવેશીય નેતૃત્વ શૈલી વિગતે સમજાવો.
Explain in detail supervisory leadership style.

OR

- (1) ગ્રીડની આધુનિક સંકલ્પના સમજાવો.
Explain the present concept of the grid.
- (2) અભિપ્રેરણાત્મક નેતૃત્વ શૈલી વિગતે સમજાવો.
Explain in detail motivational leadership style.

03

4. (બ) નીચેના પ્રશ્નોના ટૂંકમાં ઉત્તર લખો. (કોઈ પણ ત્રણ)

Answer the following question in short. (Any Three)

- (1) સરમુખત્યાર નેતૃત્વ શૈલીનો અર્થ આપો.
Give the meaning of autocratic leadership style.
- (2) પર્યવેશીય નેતૃત્વ શૈલીની કોઈ એક પદ્ધતિઓ જણાવો.
State the any one methods of supervisory leadership style.
- (3) ગ્રીડ સંકલ્પના પ્રમાણે પ્રભાવશાળી નેતા કોને કહેવાય ?
Who is called the effective leader according to Grid concept?
- (4) નેતૃત્વ સામેનો કોઈ એક પડકાર જણાવો.
State the any one challenges for leadership.
- (5) નેતૃત્વનો અર્થ આપો.
Give the meaning of leadership.

Que: 1. (14) प्रश्नोत्तरात्मक प्रश्नोत्तरात्मक (14)

(A) Write answer of following question

(1) अध्यापन विधाना सिद्धीत करणो अशी

Discuss the principles of curriculum development

(2) अध्यापनो अतो अशासिक मूलक प्रश्नो अशी

Discuss the psychological foundations of curriculum

OR

(1) अध्यापनो प्रकारा प्रश्नो अशी

Discuss the types of curriculum

(2) अध्यापनो समाजशास्त्रीय मूलक प्रश्नो अशी

Discuss the sociological foundations of curriculum

(A) नीचे प्रश्नोत्तरात्मक प्रश्नोत्तरात्मक (14)

Write answer following question in brief (any four)

(1) अध्यापनो अर्थ अर्थ करणो करणो

State any one need of curriculum

(2) अध्यापन अर्थ अर्थ ?

What is curriculum ?

(3) अध्यापन अध्यापनो अर्थ अर्थ करणो करणो

State any one need of evaluation of curriculum

(4) अध्यापनो बदल अर्थ अर्थ ?

What is change in curriculum ?

(5) अध्यापनो अर्थ अर्थ ?

State meaning of curriculum

(6) अध्यापन अध्यापनो विकासो अर्थ अर्थ करणो करणो

State role of teacher for development of

curriculum

Que: 2. (14) प्रश्नोत्तरात्मक प्रश्नोत्तरात्मक (14)

(A) Write answer of following question

(1) अध्यापन अध्यापनो सिद्धीत अशी

Discuss the principles of curriculum planning

(2) अध्यापन अध्यापनो अर्थ अर्थ अर्थ अर्थ ?

Discuss the framework of curriculum development

OR

(P.T.O)

(1) मूल्यांकन एवम् एवम् एवम् एवम् एवम्

Discuss the components of curriculum design.

(2) मूल्यांकन एवम् एवम् एवम् एवम् एवम्

Discuss the dimensions of curriculum design.

Q.11 नीचे प्रश्नों का उत्तर दीजिए (कोई भी प्रश्न)

Write answer of following questions (any three)

(1) छिपी पाठ्यक्रम क्या है ?

What is hidden curriculum?

(2) मूल्यांकन एवम् एवम् एवम् एवम् एवम्

State any one approaches of curriculum design

(3) मूल्यांकन प्रवृत्तियों का वर्णन कीजिए

State present trends of curriculum development

(4) मूल्यांकन प्रवृत्तियों को दो प्रकार में वर्गीकृत कीजिए

State any one models of curriculum development

(5) मूल्यांकन प्रवृत्तियों पर आधारित पाठ्यक्रम

What is specific curriculum plans for curriculum development.

Q.12 (a) नीचे प्रश्नों का उत्तर दीजिए

(a) Write answer of following questions.

(1) मूल्यांकन एवम् एवम् एवम् एवम् एवम्

Discuss the structure of curriculum Material.

(2) मूल्यांकन एवम् एवम् एवम् एवम् एवम्

Discuss classroom climate for curriculum transaction.

OR

(1) मूल्यांकन एवम् एवम् एवम् एवम् एवम्

Discuss the infrastructure facilities of curriculum transaction.

(2) मूल्यांकन एवम् एवम् एवम् एवम् एवम्

State the role of teacher for curricular materials.

(B) नीचे प्रश्नों का उत्तर दीजिए (कोई भी प्रश्न)

Write the answer of following question (any one)

मूल्यांकन एवम् एवम् एवम् एवम् एवम्

What is curriculum transaction?

M 876 - 14

- (2) સુવ્યવસ્થા સમગ્ર સંબંધ શું ?
What is curriculum material ?
- (3) સુવ્યવસ્થા સમગ્ર પાઠ્યક્રમ વિકાસમાં શું ભૂમિકા ભજવે છે ?
State the role of teacher for development of curriculum materials.
- (4) સુવ્યવસ્થા સંબંધી નીચેના સૌથી ઓછા સંખ્યામાં સૂચનાઓ આપો.
State minimum requirement for transaction of curriculum.
- (5) સુવ્યવસ્થા સમગ્ર સંબંધી કોઈ એક ઉદાહરણ આપો.
State any one illustration of curricular materials.
- (6) સુવ્યવસ્થા સંબંધી સમગ્ર સમય સંબંધી શું ?
What is time duration for curriculum transaction.

Ques 4 (a) નીચેના પ્રશ્નોનો જવાબ આપો.

Write answer of following question

- (1) સુવ્યવસ્થા સંબંધી પાઠ્યક્રમ ડિઝાઇન
Discuss instructional design
- (2) સુવ્યવસ્થા સંબંધી જોડવાની ભૂમિકા સૂચવો.
State the role of JOT for curriculum transaction

OR

- (1) સુવ્યવસ્થા સંબંધી TLM ની ભૂમિકા સૂચવો.
Discuss the role of TLM for curriculum transaction
- (2) સુવ્યવસ્થા સંબંધી સુવ્યવસ્થા અને સુવ્યવસ્થા સંબંધી સંબંધ સૂચવો.
Clarify the relationship between curriculum transaction and Instruction.

Q (a) Write answer following questions (any three) નીચેના પ્રશ્નોનો જવાબ આપો (કોઈપણ ત્રણ)

- (1) સુવ્યવસ્થા સંબંધી સુવ્યવસ્થા શું ?
What is curriculum transaction ?
- (2) CAI નું પૂર્ણ નામ આપો.
State full name of CAI.
- (3) સુવ્યવસ્થા સંબંધી કોઈ એક સીમિતિયો સૂચવો.
State any one limitation of curriculum transaction.

M 876-15

(2) मञ्चालन के रले प्रि ?

what is communication ?

(3) प्रत्येक मञ्चालनमा TCT को प्रोड बलयोग बालको

state any one use of TCT for teaching Learning.

P. 750

